

Wspólna waluta – dyskusja na temat przyjęcia euro

Opracował Daniel Roszak

W grudniu 2013 r. Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej wydał raport zatytułowany „Czy Polska powinna przyjąć euro? Potencjalne skutki dla rolnictwa i obszarów wiejskich”. Raport przygotowany został przez znanych ekonomistów – prof. Witolda Orłowskiego oraz prof. Walentego Poczte.

Raport ten jest chyba dobrym wskaźnikiem optymizmu ekonomistów na 2014 r. w zakresie gospodarki w strefie euro. W okresie najostrzejszego kryzysu w strefie euro nie toczono dyskusji nt. korzyści z uczestnictwa w strefie euro, ale raczej snuto prognozy na temat upadku poszczególnych państw południa Europy oraz wycofywania się z praktyki wspólnej europejskiej waluty.

Dla przypomnienia – euro jest obecnie walutą obowiązującą w 18 krajach członkowskich: w Austrii, Belgii, na Cyprze, w Estonii, Finlandii, Francji, Grecji, Hiszpanii, Holandii, Irlandii, Luksemburgu, na Malcie, w Niemczech, Portugalii, Słowacji, Słowenii, we Włoszech i od 1 stycznia 2014 r. na Łotwie. W myśl wcześniejszych porozumień Wielka Brytania i Dania mają możliwość pozostawania poza strefą euro, natomiast pozostałe kraje członkowskie: Polska, Bułgaria, Czechy, Litwa, Rumunia, Szwecja, Węgry i Chorwacja są zobowiązane do przyjęcia euro w przyszłości (bliżej nieokreślonej).

Wydaje się, że kryzys w strefie euro został zażegnany i czas na powrót do racjonalnej dyskusji nt. korzyści i kosztów uczestnictwa w projekcie wspólnego obszaru walutowego w ramach UE. Zważywszy na 10-lecie funkcjonowania Polski w ramach Unii Europejskiej, czas jest jak najbardziej odpowiedni.

Generalnym warunkiem przyjęcia wspólnej waluty powinien być pozytywny wpływ tego wydarzenia na wzrost stopy życiowej ludności danego kraju poprzez stymulowanie rozwoju gospodarczego. Gospodarki tworzące unię walutową powinny być do siebie podobne, a także elastyczne, aby w mniej więcej równym tempie przewyżczać stojące przed nimi trudności. W Traktacie z Maastricht uznano, że podobieństwo gospodarek tworzących unię walutową będzie gwarantowane przez tzw. kryteria konwergencji:

1. Inflacja nie wyższa niż o 1,5 punktu procentowego od średniej z trzech krajów unijnych o najniższej inflacji,
2. Deficyt finansów publicznych nie wyższy niż 3% PKB,

3. Dług publiczny nieprzekraczający 60% PKB,
4. Stabilność kursu walutowego – nieprzekroczenie przez co najmniej 2 lata poprzedzające przyjęcie wspólnej waluty, określonego przedziału wahań kursowych (+/- 15 proc. w stosunku do euro),
5. Stopy procentowe nie więcej niż o dwa punkty procentowe wyższe od notowanych w trzech krajach UE o najniższej inflacji.

Samo osiągnięcie wymienionych kryteriów konwergencji stwarza poczucie bezpieczeństwa i daje podstawy do dalszego wzrostu PKB.

Autorzy raportu pogrupowali korzyści i koszty uczestnictwa we wspólnym obszarze walutowym w następujący sposób:

Korzyści	Koszty
Bezpośrednie: <ul style="list-style-type: none"> • Redukcja ryzyka kursowego • Redukcja kosztów transakcyjnych • Obniżka stóp procentowych • Korzyści z posiadania pieniądza międzynarodowego	<ul style="list-style-type: none"> • Rezygnacja z własnej polityki pieniężnej (ustalania stóp procentowych) • Rezygnacja z własnej polityki kursowej (wpływu na kurs walutowy) • Nieuzasadniony wzrost cen w momencie wprowadzenia euro • Utrata części dochodów sektora finansowego • Koszty makroekonomiczne np. wzrost bezrobocia, nierównowaga w bilansie płatniczym
Pośrednie: <ul style="list-style-type: none"> • Ożywienie wymiany handlowej • Większa integracja rynków finansowych • Wzrost inwestycji • Większa przejrzystość i porównywalność cen • Wzrost konkurencji	

Biorąc pod uwagę potencjalne korzyści i koszty, autorzy raportu zanalizowali wpływ wejścia do strefy euro na polski sektor rolno-żywnościowy i obszary wiejskie. Analizie poddano następujące aspekty:

1. Eksport produktów rolno-spożywczych.
2. Wpływ płatności w ramach WPR na dochody rolników.
3. Rozwój obszarów wiejskich.

Ad. 1. Akcesja Polski do UE spowodowała dynamiczny wzrost eksportu polskich produktów rolno-spożywczych, szczególnie do innych państw unijnych. W roku 2004 wartość eksportu wyniosła 5,2 mld euro, natomiast w 2012 r. – 17,5 mld euro. Za dziewięć miesięcy 2013 r. wartość eksportu była o 12,3% wyższa od osiągniętej w analogicznym okresie poprzedniego roku. Na eksport kierowanych jest ok. 20 - 25% wartości produkcji sektora rolno-spożywczego. Z uwagi na fakt realizacji większości eksportu na rynki unijne, szczególna rola przypada kursowi wymiany złoty-euro i związanemu z tym ryzyku kursowemu. Wyższe są także koszty transakcyjne oraz koszty eliminacji ryzyka kursowego (zabezpieczeń przed tym ryzykiem).

Wniosek 1.

Eliminacja ryzyka kursowego oraz dodatkowych kosztów transakcyjnych byłaby szczególnie korzystna dla dalszego rozwoju eksportu sektora rolno-spożywczego.

Ad. 2. Jak wskazują autorzy raportu, od momentu akcesji do czerwca 2013 r., w ramach realizacji Wspólnej Polityki Rolnej do sektora rolnego wpłynęło 28,2 mld euro z budżetu UE. Z tego 14,3 mld euro to środki w ramach dopłat bezpośrednich. Średnio licząc, dopłaty bezpośrednie stanowią ok. 50% dochodów gospodarstw rolnych. Przed akcesją udział dotacji budżetowej w dochodzie rolniczym nie przekraczał 9%. Średni dochód gospodarstw rolnych wzrósł z 10,2 tys. zł (średnia z lat 1999 - 2003) do 24,4 tys. zł (średnia z lat 2004 - 2012). Z analizy wpływu płatności na dochodowość gospodarstw rolnych, autorzy raportu wyciągnęli następujące wnioski:

Wniosek 2.

Ze względu na znaczenie płatności z budżetu UE na dochody rolników, Polska powinna zachować jak największy wpływ na decyzje dotyczące kształtu WPR i Polityki Spójności. Z uwagi na fakt, że pewne decyzje będą zapadały wewnątrz państw strefy euro, zachowanie wpływu Polski na te decyzje może wymagać przyjęcia wspólnej waluty.

Wniosek 3.

Na wsparcie dochodów rolników w ramach dopłat bezpośrednich duży wpływ ma również ryzyko kursowe, które w niektórych latach istotnie modyfikowało wartość dopłat. Eliminacja tego ryzyka leży w interesie rolników.

Ad. 3. Autorzy raportu wskazują, że rozwój obszarów wiejskich jest w dużym stopniu zależny od rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw na tych obszarach. MSP generują dochody pozarolnicze i tworzą pozarolnicze miejsca pracy. Przyjęcie przez Polskę wspólnej waluty powinno ułatwić rozwój MSP, głównie dzięki wzrostowi eksportu (hamujący wpływ ryzyka kursowego), obniżce stóp procentowych oraz korzystniejszym warunkom dla wzrostu w całej gospodarce. Wskazuje się także, że w interesie polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich korzystne byłoby przyjęcie euro przy raczej wysokim kursie wymiany złotego,

tnz. słabszej wartości złotego względem euro. W takim przypadku środki otrzymane w ramach funduszy unijnych miałyby w Polsce większą siłę nabywczą. Wysoki kurs wymiany miałby także korzystny wpływ na rozwój eksportu. Z tego punktu widzenia obecny okres, będący efektem globalnego kryzysu finansowego, charakteryzuje się właśnie utrzymywaniem wysokiego kursu (słaby złoty, mocny euro). Z analizy tego zagadnienia autorzy wysnuwają dwa wnioski:

Wniosek 4.

Dla sektora rolnego i rozwoju obszarów wiejskich korzystny kurs wymiany złotego na euro oznacza wymianę przy względnie wysokim kursie (słaby złoty, mocne euro). Warunki takie można osiągnąć przy dość szybkiej akcesji do strefy euro. Odkładanie akcesji będzie prowadzić do niższego kursu wymiany (mocniejszy złoty – słabsze euro).

Wniosek 5.

Z punktu widzenia wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, przyjęcie wspólnej waluty poprawia warunki rozwoju MSP, tworzenia pozarolniczych miejsc pracy i wzrostu dochodów na obszarach wiejskich.

Reasumując, autorzy raportu stwierdzają, że w interesie polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich leży stosunkowo szybkie wprowadzenie w Polsce euro. Jednak, z punktu widzenia całej polskiej gospodarki, tempo wprowadzania euro uwarunkowane jest spełnieniem szeregu warunków, m.in. reformami strefy euro oraz przygotowaniem polskiej gospodarki.

Opracowano na podstawie raportu przygotowanego w ramach Forum Inicjatyw Rozwojowych na zlecenie Rady Programowej Fundacji Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej

Podczas debaty zorganizowanej w październiku 2013 r. przez NBP i SGH zabierający głos eksperci stwierdzili, że Polska może przystąpić do strefy euro po 2020 r. Jednak lista zmian strukturalnych, jakie należy zrobić, abyśmy mogli skorzystać na wejściu do strefy euro, jest długa. Przede wszystkim należy podnieść konkurencyjność polskiej gospodarki. Przystąpienie do unii walutowej daje szansę na dalsze podnoszenie tej konkurencyjności, jednak koniecznie musi być zapewniony pewien jej poziom już w momencie wejścia. „Samo wstąpienie do strefy euro nie gwarantuje stabilności makroekonomicznej i nie gwarantuje wzrostu wiarygodności kraju (...). Pamiętajmy o tym, że w zależności od tego, jak się przygotowujemy do tego wstąpienia, z punktu widzenia zapewnienia konkurencyjności (...), odniesiemy sukces albo porażkę. Strefa euro daje szansę, gdy będziemy dobrze przygotowani, ale nie daje pewności” – powiedziała podczas tej debaty członkini zarządu NBP Małgorzata Zaleska.

Na początku stycznia 2014 r. Premier Donald Tusk powiedział: „Wejście Polski do strefy euro nie byłoby dzisiaj bezpieczne dla polskich obywateli. Jednak nasz kraj powinien przystąpić do strefy euro po spełnieniu wymaganych kryteriów.” ■